



महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ५, अंक ४०(२)]

मंगळवार, मार्च १८, २०१४/फाल्गुन २७, शके १९३५

[पृष्ठे ५, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक १६

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५.—महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ यात	पृष्ठे
आणखी सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.	१-५

दिनांक १५ मार्च २०१४ रोजी मा. राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

ह. बा. पटेल,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
विधी व न्याय विभाग.

सन २०१४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५.

(मा. राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर “महाराष्ट्र शासन राजपत्रात”

दिनांक १८ मार्च २०१४ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ यात आणखी सुधारणा
करण्यासाठी अधिनियम.

१९६६ चा **ज्याअर्थी**, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ यात सुधारणा करण्याच्या हेतूने,
महा. ३७. महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी, ४ ऑक्टोबर २०१३ रोजी महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (सुधारणा) अध्यादेश,
२०१३ चा महा. २०१३ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “उक्त अध्यादेश” असा करण्यात आला आहे) प्रख्यापित केला होता ;
अध्या. १५.

आणि ज्याअर्थी, नागपूर येथे ९ डिसेंबर २०१३ रोजी राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्यावर,
उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमामध्ये रूपांतर करण्यासाठी सन २०१३ चे विधानसभा

(१)

विधेयक क्रमांक ३६ हे विधेयक ११ डिसेंबर २०१३ रोजी महाराष्ट्र विधानसभेत मांडण्यात आले होते ;

आणि ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाची २० डिसेंबर २०१३ रोजी सत्र समाप्ती झाल्याने राज्य विधानमंडळाकडून उक्त विधेयक संमत होऊ शकले नाही ;

आणि ज्याअर्थी, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ (२) (क) द्वारे तरतूद केल्याप्रमाणे १९ जानेवारी २०१४ नंतर, म्हणजेच राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्याच्या दिनांकापासून सहा आठवड्यांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर, उक्त अध्यादेश अंमलात असण्याचे बंद झाले आहे ;

आणि ज्याअर्थी, उक्त अधिनियमात विवक्षित किरकोळ सुधारणा समाविष्ट केल्यानंतर उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवणे इष्ट वाटले ;

आणि ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते ;

आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ यात विवक्षित किरकोळ सुधारणा समाविष्ट केल्यानंतर, उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती ; **आणि, म्हणून,** त्यांनी दिनांक २० फेब्रुवारी २०१४ रोजी महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अध्यादेश, २०१४ प्रख्यापित केला होता ;

आणि ज्याअर्थी, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रुपांतर करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी,** भारतीय गणराज्याच्या पासष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :-

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ. १. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अधिनियम, २०१४ असे म्हणावे.

(२) तो, ४ ऑक्टोबर २०१३ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या प्रकरण तीनच्या उपशीर्षकाची सुधारणा. २. महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे), याच्या प्रकरण तीन मधील, “विकास योजना” या शीर्षकाखालील उपशीर्षक “(अ) विकास योजना तयार करणे, सादर करणे व त्यास मंजुरी देणे.”, या ऐवजी पुढील उपशीर्षक दाखल करण्यात येईल :-

“(अ) उद्देश घोषित करणे, विकास योजना तयार करणे, सादर करणे व त्यास मंजुरी देणे.”.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम २१ ची सुधारणा. ३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २१ मध्ये,—

(क) पोट-कलम (२) मध्ये, “विकास योजनेचा मसुदा तयार करील व तो अशा रीतीने तयार केला असल्याची नोटीस **राजपत्रात**” या मजकुराऐवजी “विकास योजनेचा मसुदा तयार करण्याबाबतचा आपला उद्देश घोषित करून अशी योजना तयार करील आणि ती अशा रीतीने तयार केली असल्याची नोटीस **राजपत्रात**” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) पोट-कलम (४) मध्ये,—

(एक) “विकास योजनेचा मसुदा ” या मजकुराच्या आधी, “कलम २३ अन्वये विकास योजना तयार करण्याबाबतचा उद्देश घोषित केला नाही किंवा ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(दोन) “संबंधित विभागीय उप संचालक, नगररचना यास किंवा सहायक संचालक, नगररचना याच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाचा नसेल अशा त्याने नामनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्यास, नगररचना संचालकाशी विचारविनिमय करून, त्या क्षेत्राचे आवश्यक ते सर्वेक्षण केल्यानंतर व विद्यमान जमीन वापर नकाशा तयार केल्यानंतर” या मजकुराऐवजी, “संबंधित विभागीय सहसंचालक किंवा उप संचालक, नगररचना व मूल्यनिर्धारण विभाग यास किंवा, यथास्थिति, सहायक संचालक, नगररचना याच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाचा नसेल अशा त्याने नामनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्यास, उद्देश घोषित केल्यावर, आणि नगररचना संचालकाशी विचारविनिमय करून त्या क्षेत्राचे आवश्यक ते सर्वेक्षण केल्यानंतर

१९६६ चा महा. ३७.

२०१४ चा महा. अध्या. ६.

१९६६ चा महा. ३७.

विद्यमान जमीन वापर नकाशा तयार केल्यानंतर ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ग) पोट-कलम (४क) मध्ये,—

(एक) “२३,” आणि “२८” हा मजकूर वगळण्यात येईल;

(दोन) “संबंधित विभागीय उप संचालक, नगररचना याच्या द्वारे किंवा सहायक संचालक, नगररचना याच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाचा नसेल अशा त्याने नामनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्याद्वारे ” या मजकुराऐवजी “संबंधित विभागीय सहसंचालक किंवा उप संचालक, नगररचना व मूल्यनिर्धारण विभाग याच्याद्वारे किंवा, यथास्थिति, सहायक संचालक, नगररचना याच्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाचा नसेल अशा त्याने नामनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्याद्वारे” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(तीन) पुढील परंतुके जादा दाखल करण्यात येतील :—

“परंतु, उक्त अधिकारी, विकास योजना तयार करण्याचा टप्पा लक्षात घेऊन संचालक, नगररचना याच्या आदेशानुसार, विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा कालावधीमध्ये नियोजन प्राधिकरणाच्या सर्व अधिकारांचा वापर करील आणि त्याची सर्व कर्तव्ये पार पाडील :

परंतु आणखी असे की, पहिल्या परंतुकान्वये विनिर्दिष्ट केलेला कालावधी हा, संबंधित कलमान्वये निर्धारित केलेल्या मूळ कालावधीपेक्षा अधिक असणार नाही.”.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २५ मध्ये, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल:—

“परंतु, अशा प्रकारे वाढविण्यात आलेला कालावधी हा, कोणत्याही परिस्थितीत, एकूण एका वर्षापेक्षा अधिक असणार नाही.”.

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम २५ ची सुधारणा.

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २६ मध्ये, पोट-कलम (१) मधील,—

(एक) पहिल्या परंतुकाच्या आधी, पुढील परंतुक समाविष्ट करण्यात येईल:—

“परंतु, अलिकडील जनगणनेनुसार दहा लाख किंवा त्यापेक्षा अधिक लोकसंख्या असलेल्या महानगरपालिकांच्या बाबतीत, हरकती व सूचना मागविण्यासाठीचा कालावधी हा, राजपत्रातील सूचनेच्या दिनांकापासून साठ दिवस इतका असेल :”;

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम २६ ची सुधारणा.

(दोन) पहिल्या परंतुकामध्ये “परंतु,” या मजकुराऐवजी “परंतु आणखी असे की,” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(तीन) दुसऱ्या परंतुकाऐवजी पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल:—

“परंतु तसेच, अशा प्रकारे वाढविण्यात आलेला कालावधी कोणत्याही बाबतीत,—

(एक) अलिकडच्या जनगणनेच्या आकडेवारीनुसार ज्या महानगरपालिकांची लोकसंख्या दहा लाख किंवा त्यापेक्षा अधिक आहे अशा शहरांच्या बाबतीत बारा महिने, आणि

(दोन) इतर कोणत्याही बाबतीत सहा महिने,

यापेक्षा अधिक असणार नाही.”.

६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २८ मध्ये,—

सन १९६६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३७ याच्या कलम २८ ची सुधारणा.

(क) पोट-कलम (२) मधील, दुसऱ्या परंतुकाऐवजी, पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु आणखी असे की, विभागीय सहसंचालक किंवा उप संचालक, नगररचना व मूल्यनिर्धारण विभाग किंवा, यथास्थिति, कलम २१ च्या पोट-कलम (४) अन्वये त्याने नामनिर्देशित केलेला अधिकारी, नियोजन प्राधिकरणाच्या अधिकारांचा वापर करील आणि त्याची कर्तव्ये पार पाडील तेव्हा, नियोजन समितीत असा विभागीय सहसंचालक किंवा उप संचालक किंवा, यथास्थिति, असा अधिकारी यांचा समावेश असू शकेल.”;

(ख) पोट-कलम (३) मध्ये, “ तिच्या नेमणुकीच्या दिनांकापासून दोन महिन्यांपेक्षा अधिक नसेल अशा कालावधीत ” या मजकुराऐवजी “ तिच्या नेमणुकीच्या दिनांकापासून दोन महिन्यांच्या कालावधीत किंवा

नियोजन प्राधिकरणाने विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे अशा वाढविलेल्या कालावधीत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९६६ चा
महाराष्ट्र अधिनियम
क्रमांक ३७ याच्या
कलम ३० ची
सुधारणा.

७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३० मधील पोट-कलम (१) मध्ये, पहिल्या परंतुकाऐवजी, पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु, राज्य शासनास, नियोजन प्राधिकरणाच्या किंवा उक्त अधिकाऱ्याच्या अर्जावरून, लेखी आदेशाद्वारे आणि लेखी नमूद करण्यात येतील अशा पुरेशा कारणास्तव, उक्त कालावधी, त्या आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा आणखी कालावधीकरिता वेळोवेळी वाढविता येईल, परंतु, तो कालावधी कोणत्याही परिस्थितीत,—

(एक) अलिकडील जनगणनेच्या आकडेवारीनुसार दहा लाख किंवा त्यापेक्षा अधिक लोकसंख्या असलेल्या महानगरपालिकांच्या बाबतीत, बारा महिन्यांपेक्षा अधिक नसेल; आणि

(दोन) अशा आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा इतर कोणत्याही बाबतीत, सहा महिन्यांपेक्षा अधिक नसेल.”.

सन १९६६ चा
महाराष्ट्र अधिनियम
क्रमांक ३७ याच्या
कलम ३१ ची
सुधारणा.

८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३१ मध्ये,—

(क) पोट-कलम (१) मधील, पहिल्या परंतुकाऐवजी, पुढील परंतुक दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु, राज्य शासनास, त्यास योग्य वाटल्यास मग उक्त कालावधी संपलेला असो किंवा नसो, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे, विकास योजनेच्या मसुद्याला मंजूरी देण्याचा किंवा ती मंजूरी नाकारण्यासाठीचा कालावधी,—

(एक) अलिकडील जनगणनेच्या आकडेवारीनुसार दहा लाख किंवा त्यापेक्षा अधिक लोकसंख्या असलेल्या महानगरपालिकांच्या बाबतीत, बारा महिन्यांपेक्षा अधिक नसेल; आणि

(दोन) अशा अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा, इतर कोणत्याही बाबतीत, सहा महिन्यांपेक्षा अधिक नसेल,

अशा आणखी कालावधीकरिता वेळोवेळी वाढविता येईल : ”;

(ख) पोट-कलम (२) मध्ये,—

(एक) “पहिल्या वर्गाच्या अधिकाऱ्यापेक्षा ” या मजकुराऐवजी “ गट-अ दर्जाच्या अधिकाऱ्यापेक्षा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(दोन) “ राज्य शासनाकडे ” या मजकुराआधी “ पोट-कलम (१) च्या दुसऱ्या परंतुकान्वये नोटीस प्रसिद्ध केल्याच्या दिनांकापासून एक वर्षाच्या आत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ग) पोट-कलम (३) मध्ये, पुढील परंतुके जादा दाखल करण्यात येतील :—

“परंतु, पोट-कलम (१) व (२) यामध्ये, तरतूद केलेली कालमर्यादा ही, पोट-कलम (१) खाली प्रसिद्ध केलेल्या फेरबदलांना मंजूरी देण्यासाठी लागू असणार नाही :

परंतु आणखी असे की, शासन, कलम ३१ च्या पोट-कलम (२) अन्वये नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्यांकडून अहवाल मिळाल्याच्या दिनांकापासून एका वर्षाच्या आत अशा फेरबदलांच्या संबंधात अंतिम निर्णय घेईल.”.

सन १९६६ चा
महाराष्ट्र अधिनियम
क्रमांक ३७ यामध्ये
कलम १४८-अ
समाविष्ट करणे.

९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १४८ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

विवक्षित बाबतीत
कालावधी
वगळणे.

“१४८-अ. या अधिनियमाची प्रकरणे दोन, तीन, चार आणि पाच यांच्या तरतुदीन्वये कोणत्याही विकास योजनेच्या, प्रादेशिक योजनेच्या किंवा परियोजनेच्या संबंधातील कालावधी मोजताना, कोणत्याही न्यायालयाच्या कोणत्याही अंतरिम आदेशामुळे, ज्या कालावधीत किंवा कालावधीमध्ये उक्त प्रकरणांखालील कोणतीही कार्यवाही

पूर्ण करता येऊ शकलेली नसेल असा कालावधी किंवा असे कालावधी वगळण्यात येतील.” .

१०. शंका निरसन करण्यासाठी याद्वारे असे घोषित करण्यात येते की,—

शंका निरसन
करणे.

२०१४ चा
महा. ५.

(एक) महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अधिनियम, २०१४ (यात, यानंतर, ज्याचा निर्देश “उक्त अधिनियम” असा करण्यात आला आहे), याद्वारे, मुख्य अधिनियमात सुधारणा करण्यापूर्वी मुख्य अधिनियमाच्या तरतुदींमध्ये कोणतीही गोष्ट करण्यासाठी कालमर्यादा निश्चित केलेली नसल्यास, उक्त अधिनियमाद्वारे सुधारणा केलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तरतुदींनुसार अशी गोष्ट करण्यासाठी निश्चित केलेली कालमर्यादा ही, उक्त अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून मोजण्यात येईल ;

(दोन) उक्त अधिनियमाद्वारे मुख्य अधिनियमात सुधारणा करण्यापूर्वी मुख्य अधिनियमाची कलमे २१, २५, २६, २८, ३० व ३१ यांच्या तरतुदींच्या बाबतीत, कोणतीही गोष्ट करण्यासाठी कालमर्यादेबद्दलच्या तरतुदीची उक्त अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आली आहे तेथे अशा सुधारणेच्या परिणामी तरतुद करण्यात आलेला अतिरिक्त कालावधी, कोणताही असल्यास, हा, उक्त अधिनियमाद्वारे मुख्य अधिनियमाची सुधारणा करण्यापूर्वीच्या तरतुदींनुसार मूळ कालमर्यादेचा कालावधी समाप्त झाल्याचा दिनांक किंवा उक्त अधिनियमाचा प्रारंभाचा दिनांक यापैकी जो नंतरचा असेल त्या दिनांकापासून मोजण्यात येईल.

२०१४ चा
महा. अध्या.
६.

११. (१) महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अध्यादेश, २०१४ सन २०१४ चा
महाराष्ट्र अध्यादेश
क्रमांक ६ चे
निरसन व
व्यावृत्ती.

(२) अशा प्रकारे निरसन झाले असले तरीही, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तरतुदींन्वये करण्यात आलेली कोणतीही गोष्ट किंवा कोणतीही कार्यवाही (काढलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा आदेश यांसह) ही, या अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तत्सम तरतुदींन्वये करण्यात आलेली गोष्ट किंवा कार्यवाही किंवा, यथास्थिति, काढलेली अधिसूचना किंवा आदेश असल्याचे मानण्यात येईल.

१२. (१) या अधिनियमाद्वारे सुधारणा केलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तरतुदींची अंमलबजावणी करताना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, राज्य शासनास अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनांसाठी त्यास आवश्यक किंवा इष्ट वाटेल असा, या अधिनियमाच्या तरतुदींशी विसंगत नसेल असा निदेश **राजपत्रात** प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, देता येईल :

अडचणी दूर
करण्याचा
अधिकार.

२०१४ चा
महा. ५.

परंतु, असा कोणताही आदेश महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अधिनियम, २०१४ याच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून दोन वर्षांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर काढण्यात येणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल.